



Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org
ISSN:2148-5321

ILGAZ DAĞI MİLLİ PARKINDA REKREASYONEL FAALİYETLERE KATILAN ZİYARETÇİLERİN ÇEVREYE YÖNELİK TUTUMLARINI ÖLÇMEYE YÖNELİK ÇALIŞMA

Ercan KARAÇAR^a

Suat KARAKÜÇÜK^b

^aÇankırı Karatekin Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Öğr. Gör. Dr. (ercan_karacar@karatekin.edu.tr)

^bGazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Prof. Dr. (yilmazakgunduz@hotmail.com)

ÖZET

Boş zaman, bireylerin çalışma hayatı dışında kalan faaliyetler için kullandığı zaman aralığıdır. Bu zaman aralığı insanların boş zamanını oluşturmakta ve bu boş zamanda ise faaliyetlere katılmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise, Ilgaz Dağı Milli Park'ında rekreasyonel faaliyetlere katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ve ne tür rekreasyon etkinliklerine katılım sağladıklarının belirlenmesine yöneliktir. Çalışmada rekreatif etkinlikler için Ilgaz Dağı Milli Park'ına gelen ziyaretçilere anket uygulanmıştır. Araştırma sonunda insanların çevreye karşı olumlu etkilere sahip olduğu, diğer insanların çevreye karşı olumsuz davranışlar sergilediği, Ilgaz Dağı Milli Park'ının algılarında olumlu özelliklere sahip olduğu ve tekrar ziyaret konusunda olumlu görüşlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Kış aylarında yoğunluk olduğu, engellerin fazla olmadığı, hava koşulları ve ulaşım sorunların ön planda olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, tutum, çevre, Ilgaz Dağı Milli Parkı

ABSTRACT

ILGAZ MOUNTAIN NATIONAL PARK VISITORS TO PARTICIPATE IN RECREATIONAL ACTIVITIES IN THE STUDY TO MEASURE ATTITUDES TOWARD THE ENVIRONMENT

Leisure individuals operating range is also used for the remaining non-life activities. This interval constitutes the people's leisure time and leisure time while participating in these activities. The purpose of this study, Ilgaz Mountain attitudes towards the environment of the National Park and visitors who participate in recreational activities is to determine what kind of participation in recreational activities that they provide. The study was administered to visitors who were on Ilgaz Mountains for recreational activities. The study shows some people have a positive impact on the environment whereas other people exhibit a negative attitude towards the environment, The perception of visitors to Ilgaz Mountain National Park is positive and they have favourable views on revisiting. Winters are observed to be busy with not many hindrances and the weather conditions along with transportation problems have the priority.

Keywords: Recreation, environment, attitudes, Ilgaz Mountain National Park

GİRİŞ

İnsanlar eşit bir şekilde zaman kavramından yararlanmaktadır. Ama insanın hayata bakış açısı, iş durumu ya da psikolojik etmenler onun zamanı doğru kullanıp kullanmayacağını etkilemektedir. Birey ya da toplumlarda değişik şekillerde karşımıza çıkmış olsa da zaman daha çok planlı insanların elinde daha çok değerlidir. Geçmişte olduğu gibi günümüzde ve gelecekte de zaman olgusu hayatlarımızda önemli bir kavram olarak kalmaya adaydır (Doğan, 2005:364).

İnsanların zamanı iyi planlamak ve kullanmak zorunda olduğunu söyleyen (Köktaş,2004) göre zaman; tasarruf edilmeyen, ödünç veya satın alınamayan, toplanıp depolanamayan ve sadece kullanıp kaybedilen bir olgudur. Ayrıca zaman kavramının içinde sadece çalışmak ile iş hayatı değil bunun yanında dinlenme ve eğlenmenin de süreç içinde var olmasını ifade eder. Eğlenme ve dinlenme gibi bu faaliyetlerde boş zaman diliminde gerçekleşir.

Günümüzde ise insanların sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerinde meydana gelen artış zamanlarını kendileri için faydalı olan faaliyetler için değerlendirmeye yöneltmiş, farkındalığı, bilgisi, birikimi, boş zamanı ve harcanabilir geliri artan kişiler bu boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme arayışına yönelmişlerdir. Bu nedenle insanlar her geçen gün farklı sosyal çevrelere girme, stresten uzaklaşma, değişen çevre koşullarına uyma, beden ve ruh sağlığını koruma ve geliştirme gibi kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak faaliyetleri gerçekleştirme arzusunda.

Diğer taraftan insanlar yoğun çalışma tempolarından arta kalan zamanlarını hem en iyi şekilde değerlendirme hem de kendilerini yenileyerek ve zinde olarak değerlendirerek yeniden işlerine geri dönmek istemektedirler. İnsanlar boş zamanlarında buldukları yerden ayrılarak dinlenme, eğlenme, farklı insanlarla tanışma, sosyalleşme, beden sağlığını geliştirme gibi çok çeşitli nedenlerle çeşitli etkinlikler gerçekleştirmektedirler. En genel tanımıyla insanların serbest zamanlarını değerlendirme amacıyla gerçekleştirdikleri bu faaliyetlere rekreasyon denilmektedir. (Albayrak, 2012).

Bu açıdan rekreasyonu tanımlamak gerekirse; rekreasyon bilerek katıldığımız, özgür, mutluluk verici doğal tutum içeren duygularımızı ifade edebileceğimiz, iş yada okul hayatı ve zorunlu fizyolojik ihtiyaçların dışında yapılan eğlenceli etkinliklerin tümünü kapsamaktadır (Kılıç, 2011).

Yapılan araştırmalar, rekreasyonel faaliyetlerin sosyal - kültürel - ekonomik kalkınma, eğitimde başarı, çalışma verimi, beden ve ruh sağlığını korunması, sağlıklı nesiller yetiştirme, zararlı davranışlardan korunma gibi hususlarda önemli

dercede olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır(Güngörmüş ve Sezen, 2005).

Bu olumlu etkilerin yanında olumsuz tarafları da mevcuttur. Bunların başında çevreye verilen zararlar gelmektedir. Bu konuda rekreatif etkinliklere katılan bireylerin tutumları da çok önemlidir. Bireylerin doğa ile iç içe yaşamasında ve boş zamanlarında doğal ortamlarda zaman geçirmeleri ve kendilerini yenilemeleri noktasında rekreasyon ve çevre arasındaki ilişkinin incelenmesi gereklidir. Dolayısıyla bu tür faaliyetler için insanların bilinçlendirilmesi, doğanın korunmasına yönelik gerekli önlemlerin alınması, hem doğal ortamların sürdürülebilirliği hem de bireylerin istek ve arzularını gerçekleştirilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada rekreatif etkinliklere katılmak amacıyla Ilgaz Dağı Milli Parkını ziyarete gelen insanların çevreye yönelik tutumlarını ve bu tutumların demografik özelliklere göre değişiklik gösterip göstermediği araştırılacaktır. Bunun İçin Ilgaz Dağı Milli Parkında rekreatif etkinliklere katılan ziyaretçilere anket uygulanmış olup sonuçlar veri analizi ile tabii tutulmuştur.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Genel olarak sanayileşme öncesi arkaik ve toprağa bağlı toplumlarda veya ortaçağın ilerleyen dönemlerinde ki çalışmanın ve dinlenmenin görünümü farklılaştırılmıştır. Yerleşik tarım ekonomisine geçişle eğlence ve dinlenmeler daha disipline hale getirilmiştir. Böylece, çalışılan zaman kutsallık dışı zaman, eğlence ve gerçekleştirilen ayınle kutsal zaman olarak anılmaya başlanmıştır. Ayrıca bu dönemde boş zaman kullanımı her ne kadar kutsal zaman olarak anılsa da, yoğun çalışma ortamı oluşturulmuştur (Karaküçük, 2005: 38).

Dünya’da; kentleşme, endüstrileşme ve aşırı nüfus artışı ile yoğun çalışmanın beraberinde getirdiği olumsuzluklar sonucu rekreasyon bir gereksinim oluşturmaktadır. İnsanlar rekreasyon gereksinimlerini gidermek amacıyla, geçici de olsa yaşadıkları çevreden ayrılarak bir çeşit rekreasyonel faaliyet olan turizme yönelmektedir. Doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip Ilgaz dağı milli parkı aynı zamanda potansiyel birer turizm ve rekreasyon kaynağıdır. Milli parklar dünyada ve Türkiye’de turizm ve rekreasyon için yüksek kaynak değerlerine sahiptirler. Ancak bu durum milli parkların kaynak değerlerinde bozulmalara neden olabilmektedir. Bu konuya ilişkin yapılan bazı çalışmalar şunlardır;

Dal (2008), turizmin çevresel etkileri, yerel halkın tutumları ile ilgili kaynak taraması yapılmış ve uygulama bölümü için, veri toplama aracı olarak, turizmin çevresel etkilerine ilişkin yerel halkın tutumlarına dair bir anket Aydın ilinin Kuşadası ilçe merkezinde yasayan yöre halkından 125 kişiye uygulanmıştır. Sonuçta, Kuşadası’nın coğrafi özellikleri ortaya konmak suretiyle arazi

kullanımının nasıl olması gerektiği saptanmış ve alanda turizmin arazi kullanımında yaptığı değişiklikler belirlenmiştir. Bununla birlikte yöre halkının Kuşadası'nda turizmin çevresel etkileri konusunda olumsuz bir tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

Aydoğdu ve Öztürk (2012), Ilgaz Dağı Milli Parkının Rekreatiyonel olanaklarının saptanması ile Milli Parkın turizm amaçlı kullanımı sonucu ortaya çıkabilecek sorunların öngörülmemesi ve alınması gerekli önlemlerin tüm paydaşlara duyurularak erken bir farkındalık yaratılması da hedeflemiştir. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için Ilgaz Dağı Milli Parkı ile ilgili alan (literatür) taramasının yapılmıştır. Çalışma kapsamında ayrıca alanda yerleşik halk ve kar amacı güden işletme temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bulunan olanakların doğaya zarar vermeden rekreatiyonel amaçlı kullanımının nasıl sağlanabileceği konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Turizm bağlantısı ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda adına sıkça rastladığımız rekreatiyon kavramı detaylı bir şekilde son zamanlarda incelenmekte ve bu konuda yeni araştırmalar için kaynak oluşturmaktadır. Bu alanda yapılacak her çalışma gibi bizimde yapacak olduğumuz "Ilgaz Dağı Milli Parkında Rekreatiyonel Faaliyetlere Katılan Ziyaretçilerin Çevreye Yönelik Tutumlarını Ölçmeye Yönelik Çalışma" adlı çalışma diğer çalışmalara kaynak oluşturacak olması bakımından önem teşkil etmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma temelde, Ilgaz Dağı Milli Park'ında yapılan rekreatiyon faaliyetlere katılan insanların çevresel tutumlarını ortaya çıkarmak ve bu etkilerin demografik özelliklere göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek, boş zamanlarını nerelerde, hangi rekreatiyon etkinliğine katılarak değerlendirdiğini tespit etmeye yöneliktir.

Araştırmada alan araştırması yöntemi kapsamında yapılandırılmış anket tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla Dunlop, Van Liere, Mertig ve Jones (2000) tarafından geliştirilen "Yeni Ekolojik Paradigma" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 40 kişiye pilot uygulama yapılmış, eksiklikler düzeltilmiştir.

Anketin ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Sorular katılımcıların cinsiyetini, katılımcının yaşını, eğitim düzeyini, algıladıkları gelir düzeyini, medeni durumunu ve mesleklerini tespit etmek üzere oluşturulmuştur. Ankette demografik özellikler, boş zaman değerlendirme faaliyetleri, katılımcıların çevresel tutumları ile ilgili bilgi toplamaya yönelik sorular sorulmuştur.

Araştırma evreni Ilgaz dağı milli parkında rekreatif etkinliklere katılan ziyaretçiler oluşturmaktadır. Yıllık ziyaret sayıları dikkate alındığında yaklaşık her yıl 60.000 kişi ziyaret ettiği görülmektedir. Bu evrenden yola çıkarak en az 382 kişiyi uygulanması gereken anket için 500 tane anket sahada uygulamaya konulmuştur. Çalışma kapsamında uygulanan anketlerden yaklaşık 419 tanesi analize tabi tutulmuştur.

Örneklem hataları için farklı evren büyüklüklerinden çekilmesi gereken örneklem büyüklükleri hesaplanarak aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Tablo 1. $\alpha=0.05$ için Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	± 0.03 örneklem hatası (d)			± 0.05 örneklem hatası (d)			± 0.10 örneklem hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004

Elde edilen veriler SPSS paket programına aktarılarak analiz edilmiş, değişken yapısına dayalı olarak frekans tablolarından faydalanılmıştır. Değişkenler arasındaki farklılıklar t testi ve ANOVA testleri ile ölçülmüştür.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Demografik Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Erkek	302	72,1
	Kadın	117	27,9
Yaş	18-24	158	37,7
	25-35	116	27,7
	36-45	72	17,2
	46-55	45	10,7
	56-65	17	4,1
	66 ve üstü	11	2,6
Medeni Durum	Evli	209	49,9
	Bekar	210	50,1
Eğitim Durumu	İlköğretim	83	19,8
	Lise	151	36,0
	Önlisans/Lisans	176	42,0
	Lisansüstü	9	2,1
Aylık Gelir	Kötü	39	9,3
	Az	128	30,5
	Orta	167	39,9
	İyi	68	16,2
	Çok iyi	17	4,1
Meslek	İşçi	62	14,8
	Serbest Meslek	58	13,8
	Kamu Personeli	74	17,7
	Öğrenci	124	29,6
	Tüccar	21	5,0
	Ev Hanımı	19	4,5
	İşsiz	14	3,3
	Emekli	31	7,4
	Diğer	16	3,8

Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımları incelendiğinde, araştırmaya katılan 419 kişinin % 72'si erkek, % 28'i ise kadın olduğu ve yaklaşık %56'sının orta yaş grubundaki kişiler olduğu tespit edilmiştir. Medeni durumları incelendiğinde yaklaşık % 50'sinin evli, %50'sinin bekâr olduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında yaklaşık %50'sinin ön lisans ya da lisans mezunu olduğu, %34'nünde lise mezunu olduğu görülmektedir.

Katılımcıların gelirlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı orta gelire sahiptir. Mesleklerine ilişkin dağılımlar incelendiğinde ise % 18'i kamu personeli iken, % 15'i işçi, %14'ü serbest meslek ve % 30'u öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Çevreye Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

İFADELER	Hiç Katılmıyorum					Tamamen Katılıyorum				
	1		2		3		4		5	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Dünyanın destekleyebileceği insan sayısının sınırına yaklaşıyoruz.	118	28,2	55	13,1	45	10,7	84	20,0	117	27,8
İnsanlar kendi ihtiyaçlarını karşılamak için doğal çevreyi değiştirme hakkına sahiptir.	69	16,5	98	23,4	38	9,1	122	29,1	92	21,9
İnsanlar ne zaman çevre ile çatışma içine girse, genellikle felaket ile sonuçlanır.	34	8,1	85	20,3	64	15,3	99	23,6	137	32,7
İnsanın yaratıcılığı dünyanın yaşanmaz bir hal almayacağını garanti eder.	43	10,3	93	22,2	79	18,9	108	25,8	96	22,9
İnsanlar ciddi olarak çevreye zarar vermektedir.	52	12,4	45	10,7	97	23,2	108	25,8	117	27,9
Eğer biz onları nasıl geliştirebileceğimizi öğrenebilirsek dünyamız pek çok doğal kaynağa sahiptir	52	12,4	41	9,8	96	22,9	108	25,8	122	29,1
Bitki ve hayvanlarında en az insanlar kadar var olma hakkı vardır.	55	13,1	44	10,5	78	18,6	87	20,8	155	37,0
Doğanın dengesi modern endüstri devletlerinin ürettikleri ile başa çıkabilmek için yeterlidir.	58	13,8	77	18,4	87	20,8	84	20,0	113	26,9
Bazı özel yeteneklerine rağmen insanlar doğanın kurallarına hala bağımlıdır.	47	11,2	69	16,5	72	17,2	101	24,1	130	31,0
İnsanlığın yüz yüze kaldığı pek çok ekolojik kriz abartılmaktadır.	52	12,4	72	17,2	81	19,3	105	25,1	109	26,0
Dünya bir gemi gibi sınırlı oda ve kaynaklara sahiptir.	46	11,0	48	11,5	88	21,0	119	28,4	118	28,2
İnsanlar doğanın kalan kısmına hakim olmayı amaçlamaktadır.	47	11,2	44	10,5	57	13,6	130	31,0	141	33,7
Doğanın dengesi çok hassastır ve kolayca bozulabilir.	34	8,1	42	10,0	63	15,0	105	25,1	175	41,7
İnsanlar eninde sonunda doğayı kontrol edebilmek için onun nasıl çalıştığı hakkında yeteri kadar bilgi öğrenecek.	47	11,2	51	12,2	74	17,7	109	26,0	138	32,9
Eğer şu an içinde bulunulan durum devam ederse sonunda ekolojik problemlerle karşı karşıya kalacağız.	54	12,9	36	8,6	75	17,9	110	26,3	144	34,4

Araştırma anketini cevaplayan katılımcıların çevreye yönelik tutumları incelendiğinde çevreye yönelik tutumlarına ilişkin katılımcıların % 60'ından fazlası insanların doğanın kalan kısmına hakim olmaya çalıştığı, doğanın dengesinin çok hassas olduğunu ve kolayca bozulabileceği, insanların eninde sonunda doğayı kontrol edebilmek için onun nasıl çalıştığı hakkında yeterli bilgiye sahip olacağı, şu andaki durumun devam etmesi halinde nihayetinde ekolojik bir takım problemlerle karşı karşıya kalılabileceği ifadelerine olumlu yanıt vermişlerdir. Bu ifadelere paralel olarak katılımcıların % 50'sinden fazlası ise dünyanın bir gemi gibi sınırlı oda ve kaynaklara sahip olduğu, ekolojik krizlerin çoğu zaman abartıldığı, doğanın kurallarına insanların henüz tam anlamıyla hakim olmadığı, bitki ve hayvanların da en az insanlar kadar var olmaya hakkı olduğu, eğer bunları nasıl geliştirebileceğimizi öğrenirsek dünyada kaynak sıkıntısının kalmayacağı, insanlar ciddi olarak çevreye zarar verdiği, insanların genellikle çevreyle uğraştığında felakete sonuçlanacağı ve insanların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için doğal çevreyi değiştirebilme hakkı olduğu ifadelerine katıldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların % 40'dan fazlası ise dünyanın destekleyebileceği insan sayısının sınırına yaklaşıldığı, insan yaratıcılığı sayesinde dünyanın kaynak bakımından sıkıntı yaşanmayacağı ve doğanın dengesi modern endüstri devletlerinin ürettikleri ile başa çıkabilmek için yeterlidir ifadelerine katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına ve Milli Parka Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

İfade		n	%
İlgaz Dağına Daha Önce Geldiniz Mi?	Evet	357	85,2
	Hayır	62	14,8
İlgaz Dağına Kaçınıcı Gelişiniz?	İlk kez	48	11,5
	2-3 kez	162	38,7
	4-5 kez	69	16,5
	6 ve üzeri	81	19,3
İlgaz Dağına Kimlerle Geldiniz?	Bireysel	38	9,1
	Arkadaşlarla	147	35,1
	Ailemle	158	37,7
	Partnerimle	9	2,1
	Diğer	5	1,2
İlgaz Dağına Hangi Mevsimlerde Gelirsiniz?	Kış	236	56,3
	İlkbahar	22	5,3
	Yaz	81	19,3
	Sonbahar	20	4,8
Hangi Rekreatif Etkinliklere Katılırsınız?	Yürüyüş	45	10,7
	Kayak	146	34,8
	Tırmanış	5	1,2
	Piknik	154	36,8
	Avcılık	5	1,2
	Kuş Gözlemciliği	1	0,2
	Diğer	4	1,0
Katılımanız için Engel Var mıdır?	Evet	128	30,5
	Hayır	232	55,4
Rekreatif Faaliyetlerdeki Engeller?	Hava Koşulları	42	10,0
	Ulaşım Sorunları	24	5,7
	Kalabalık olması	6	1,4
	Fiziki Yetersizlik	14	3,3
	Çevre Sorunları	14	3,3
	Güvensizlik	15	3,6
	Yabani Yaşam	9	2,1
	Diğer	4	0,9

İlgaz Dağı'na yönelik ziyaretçilerin daha önce gelip gelmedikleri sorulmuş ve ziyaretçilerin % 85'inin İlgaz Dağı'na daha önce geldikleri tespit edilmiştir. İlgaz Dağı'nı kaç defa ziyaret ettiniz sorusuna ilişkin olarak katılımcıların %39'u 2-3 kez yanıtı verirken %19'u 6 ve üzeri %17'si 4-5 kez ve %12'si ilk kez

ziyaret ettikleri tespit edilmiştir. Öte yandan anket sorusunu katılımcıların % 86'lık kısmı cevap vermemişlerdir. %14'lük kısım soruya cevap vermemişlerdir. Ilgaz Dağı'na katılımcıların büyük bir kısmı (% 72) arkadaşlarla ve aileleriyle ziyaret ettikleri tespit edilirken % 9'u bireysel ve % 2'si ise partnerimle cevabını vermişlerdir.

Ilgaz Dağı'na hangi mevsimlerde gelirsiniz sorusuna ise katılımcıların % 56'sı kış aylarında geldikleri % 19'unun ise yaz aylarında geldikleri tespit edilmiştir. Ziyaretçilerin katıldığı olmuş oldukları rekreatif etkinliklerin belirlenmesine yönelik sorulan soruda katılımcıların büyük bir oranda (% 71) kayak ya da piknik yapmak amacıyla destinasyona seyahat ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların % 11'i yürüyüş amaçlı ziyaret ederken, küçük bir kısım da avcılık, tırmanış ve kuş gözlemlemek için seyahat ettikleri görülmektedir.

Rekreatif etkinliklere katılma noktasında engellerinin olup olmadığı sorusuna katılımcıların % 55'i herhangi bir engel olmadığını belirtirken % 31'i engelle karşılaştığı tespit edilmiştir. Rekreatif etkinliklere katılmada engellerinin olduğunu belirten ziyaretçilere bu engellerin neler olduğu sorulduğunda katılımcıların %10'u hava koşulları, % 6'sı ulaşım sorunları ve diğer katılımcılar ise kalabalık, fiziki yetersizlik, çevre sorunları, güvensizlik ve yabancı yaşam yanıtlarını vermişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların Boş Zamana Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

İfade		n	%
Boş Zamanın Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?	Çok yetersiz	84	20,0
	Yetersiz	94	22,4
	Orta	125	29,8
	Yeterli	100	23,9
	Çok Yeterli	16	3,8
Günlük Boş Zaman Süresi	1-3 saat	123	29,4
	4-5 saat	179	42,7
	6-7 saat	77	18,4
	8 saat ve üzeri	40	9,5

Katılımcıların çalışma zamanı ve serbest zamanından arta kalan boş zamanlarının yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla sorulan soruda ziyaretçilerin %20'si çok yetersiz, % 22'si yetersiz, %30'u orta, %24'ü yeterli ve %4'ü yeterli yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların günlük boş zamanlarına ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde % 30'unun 1-3 saat, % 42'sinin 4-5 saat, % 18'inin 6-7 saat ve

% 10'unun 8 saat ve üzeri boş zamana sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Ilgaz Dağına Ziyaret Amaçlarına İlişkin Bulgular

İfade		n	%
Ziyaret Amacı	Çevreyi Görmek	80	19,1
	Yeni Şeyler Öğrenmek	24	5,7
	İş amaçlı	18	4,3
	Kayak Yapmak	81	19,3
	Kültürü Tanımak	3	0,7
	Rekreatif Etkinliklere Katılmak	7	1,7
	Dinlenme Eğlenme Amaçlı	137	32,7
	Turizm Faaliyetine Katılmak	5	1,2
Diğer	3	0,7	

Ilgaz Dağı'na yönelik seyahatlerin nedenine ilişkin soruya ise katılımcıların %33'ü dinlenme ve eğlenme amaçlı, %19'u çevreyi görmek ve kayak yapmak, diğer katılımcılar ise yeni şeyler öğrenmek, kültürü tanımak, iş seyahati, rekreatif etkinliğe katılmak ve turizm faaliyetine katılmak amaçlı ziyaret ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ort	S.S	t	S.D	p
Erkek	302	3,52	0,74	2,191	417	0,030*
Kadın	117	3,33	0,81			

Ankete katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde erkeklerin kadınlara göre çevreye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Yaşları ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ort.	S.S.	F	S.D	P değeri
18-24	158	3,26	0,68	4,633	5	0,000*
25-35	116	3,63	0,72			
36-45	72	3,66	0,88			
46-55	45	3,39	0,83			
56-65	17	3,61	0,70			
66 ve üzeri	11	3,46	0,75			

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 25-45 yaş arası katılımcıların çevreye yönelik tutumları daha olumluken 18-24 yaş arası katılımcıların ölçeğe ilişkin algıları daha olumsuz olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Medeni Durumları ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ort	S.S	t	S.D	p
Evli	209	3,60	0,71	-3,675	413	0,000*
Bekar	210	3,33	0,80			

Ayrıca araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde evli ziyaretçilerin bekar ziyaretçilere göre çevreye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Eğitim Durumları ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ort.	S.S.	F	S.D	P değeri
İ.Ö	83	3,39	0,74	2,924	3	0,034*
Lise	151	3,59	0,83			
Lisans	176	3,68	0,71			
Lisans üstü	9	3,77	0,58			

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde eğitim seviyesi arttıkça çevreye yönelik tutumlarının da olumlu yönde değiştiği tespit edilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Gelir Durumları ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ort.	S.S.	F	S.D	P değeri
Kötü	39	3,47	0,57	3,234	3	0,004*
Az	128	3,62	0,69			
Orta	167	3,34	0,82			
İyi	68	3,38	0,68			
Çok iyi	17	3,89	1,15			

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde gelir seviyesi çok iyi olanların tutumları daha olumluken gelir seviyesi orta olanların tutumları daha olumsuzdur.

Tablo 12. Katılımcıların Meslekleri ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ort.	S.S.	F	S.D	P değeri
İşçi	62	3,70	0,69	4,646	8	0,000*
Serbest Meslek	58	3,69	0,76			
Kamu Personeli	74	3,65	0,92			
Öğrenci	124	3,30	0,69			
Tüccar	21	3,50	0,51			
Ev Hanımı	19	3,31	0,87			
İşsiz	14	3,09	0,69			
Emekli	31	3,35	0,65			
Diğer	16	2,87	0,52			

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde işçi olanların tutumları daha olumluken diğer sektör çalışanlarının tutumları daha olumsuzdur.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ilgaz Dağı'na hangi mevsimlerde gelirsiniz sorusuna ise katılımcıların % 56'sı kış aylarında geldikleri % 19'unun ise yaz aylarında geldikleri tespit edilmiştir. Anket sorusunu katılımcıların % 86'lık kısmı cevaplarken, %14'lük kısım soruya cevap vermemişlerdir. Sadece kış aylarında değil diğer aylarda turizm ve rekreatif faaliyetler yapıp turistlerin buraya gelmesi sağlanabilir. Özellikle yayla potansiyeline sahip olmasından dolayı yaz aylarında yapılacak bu ve buna benzer faaliyetler turistlerin gelmesi için bir etken olabilir. Bayramören ilçesinde yapılan Yamaç paraşütü festivali gibi bir şenlik ya da festival ilkbahar ayları için düşünülebilir.

Ziyaretçilerin katılmış oldukları rekreatif etkinliklerin belirlenmesine yönelik sorulan soruda katılımcıların büyük bir oranda (% 71) kayak ya da piknik yapmak amacıyla destinasyona seyahat ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların % 11'i yürüyüş amaçlı ziyaret ederken, küçük bir kısım da avcılık, tırmanış ve kuş gözlemlemek için seyahat ettikleri görülmektedir. Büyük bir çoğunluğun geldiği piknik alanları ve kayak etkinlikleri artırılabilir ayrıca diğer etkinlikler içinde buradaki tesislere fikir sunulabilir. Zengin bir potansiyele sahip Ilgaz Dağı Milli Park'ının daha çok verimli kullanılması için ilgili kurum ve kuruluşlara önerilerde sunulabilir.

Rekreatif etkinliklere katılma durumunda engellerinin olup olmadığı sorusuna katılımcıların % 55'i herhangi bir engel olmadığını belirtirken % 31'i engelle karşılaştığı tespit edilmiştir. Rekreatif etkinliklere katılmada engellerinin olduğunu belirten ziyaretçilere bu engellerin neler olduğu sorulduğunda katılımcıların %10'u hava koşulları, % 6'sı ulaşım sorunları ve diğer katılımcılar ise kalabalık, fiziki yetersizlik, çevre sorunları, güvensizlik ve yabancı yaşam yanıtlarını vermişlerdir. Genelde verilen cevaplar doğrultusunda yolun fazla dönemeçli olması ve tek şeritli olması, konaklama tesisleri dışında yeterli fiziki üst yapının olmaması ayrıca özellikle kış mevsimi dışında çevre kirliliğinin olması engeller arasındadır. 2013 yılında başlayan yol çalışmalarının 2016 yılında tamamlanacak olması, tesis eksikliğinin giderilmesi açısından yeni tesislerin açılması ve piknik yapanlara çevre konusunda daha duyarlı olması hakkında uyarılar yapılması ve bunun yanı sıra çevre kirliliğinin yol açtığı etkileri görmeleri için basit bilgilendirme broşürleri de dağıtılabilir.

Katılımcıların iş ve serbest zaman dışındaki boş zamanlarının yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla sorulan soruda ziyaretçilerin % 20'si çok yetersiz, % 22'si yetersiz, % 30'u orta, % 24'ü yeterli ve % 4'ü yeterli yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların günlük boş zamanlarına ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde % 30'unun 1-3

saat, % 42'sinin 4-5 saat, % 18'inin 6-7 saat ve % 10'unun 8 saat ve üzeri boş zamana sahip oldukları tespit edilmiştir. Ilgaz Dağı'na yönelik seyahatlerin nedenine ilişkin soruya ise katılımcıların % 33'ü dinlenme ve eğlenme amaçlı, % 19'u çevreyi görmek ve kayak yapmak, diğer katılımcılar ise yeni şeyler öğrenmek, kültürü tanımak, iş seyahati, rekreatif etkinliğe katılmak ve turizm faaliyetine katılmak amaçlı ziyaret ettiği tespit edilmiştir. Çankırı ve çevre illerde yaşayan insanların yakın olmaları sebebi ile boş zamanlarının daha fazla olmasından dolayı Ilgaz Dağı Milli Park'ının ve rekreatif olanaklarının tanıtımı yapılabilir. Broşürler, kısa filmler yada ilanlar ile farkındalık sağlanabilir. Bu şekilde turistlerin daha çok ziyaret etmesi ve tekrar ziyaretleri artırılabilir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde erkeklerin kadınlara göre çevreye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 25-45 yaş arası katılımcıların çevreye yönelik tutumları daha olumluysen 18-24 yaş arası katılımcıların ölçeğe ilişkin algıları daha olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Özellikle olumsuz görüşlere sahip olan kişilere tanıtıcı levhalar ya da billboardlar sayesinde ulaşılabilir. Milli park sınırları içinde görecekları bu olumsuz levha ve resimlerle etki altına alınabilirler. Bu şekilde algıları etkilenecek olumsuz davranış sergilemeleri önenebilir.

Ankete katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde evli ziyaretçilerin bekar ziyaretçilere göre çevreye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan ziyaretçilerin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde, eğitim seviyesi arttıkça çevreye yönelik tutumlarının da olumlu yönde değiştiği tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi düşük veya az olanlar insanlara ulaşmak için gönüllülerden oluşan çevre timi kurulabilir. Kişilerin yaptıkları herhangi bir olumsuz davranış sırasında, çevre timi tarafından müdahale edilerek yanlışları konusunda uyarılabilir. Tehlikeli ateş yakanları ve gelişmiş yerlerde piknik yapanlara kısa brifinglerle yapılan olumsuzlukların ne gibi sonuçlar doğurduğu dile getirilebilir.

KAYNAKÇA

Albayrak, A. (2012).İstanbul'daki Konaklama İşletmelerinin Rekreatif Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi, : Online Academic Journal of Information Technology, (8) 3, 43-58

- Aydoğdu, A. ve Öztürk, S. (2012). Ilgaz Dağı Milli Parkının Rekreatyonel Olanakları, I. Rekreatyon Araştırmaları Kongresi: 611 - 628, 12 – 15 Nisan 2012, Kemer, Antalya,
- Dal, N. (2008). Kuşadası'nda Kıyı Kullanımı ve Turizmin Çevresel Etkileri Üzerine Yerel Halkın Tutumları, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ilköğretim Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Aydın
- Doğan, İ. (2005). Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar. (Beşinci Baskı). Ankara: Pagem Yayıncılık.
- Dunlap, R. E., Van Liere, K. D., Mertig, A. G. ve Jones, R. E. (2000). New Trends İn Measuring Environmental Attitudes: Measuring Endorsement of the New Ecological Paradigm: A Revised NEP Scale. *Journal Of Social Issues*, 56(3), 425-442.
- Güngörmüş, H., A. (2005). Bireyleri Rekreatyonel Egzersize Güdüleyen Faktörler. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Karaküçük, S. (2005). Rekreatyon (Boş Zamanları Değerlendirme). (Beşinci Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kılıç, M. (2011). Serbest zaman etkinliklerinin (rekreatyonun) çocuk suçluluğunun önlenmesindeki işlevinin incelenmesi. 1. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi, İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları, 106-121.
- Köktaş, S., K. (2004). Rekreatyon, Boş Zaman Değerlendirme. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.